TẠP CHÍ NGHIÊN CỨU
PHẬT HỌC
CƠ QUAN NGÔN LUẬN CỦA TRUNG ƯƠNG GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM
ISSN: 2734-9195

Vấn đề kế vị Đạt Lai Lạt Ma: Biến số tôn giáo và địa chính trị

ISSN: 2734-9195 08:05 27/04/2026

Câu chuyện kế thừa đức Đạt Lai Lạt Ma cho thấy một thực tế: các truyền thống tôn giáo, khi đặt trong bối cảnh hiện đại, có thể liên quan đến nhiều yếu tố ngoài phạm vi tín ngưỡng thuần túy.

Vấn đề kế thừa vị trí của **đức Đạt Lai Lạt Ma**, nơi giao thoa giữa truyền thống tôn giáo và quản lý nhà nước đang dần trở thành một trong những chủ đề có ảnh hưởng sâu rộng trong những năm tới, không chỉ đối với Phật giáo Tây Tạng mà còn đối với các thảo luận rộng hơn về mối quan hệ giữa tôn giáo và chính trị.

(Ảnh: Internet)

Khi đức Đạt Lai Lạt Ma thứ 14, Tenzin Gyatso, bước vào giai đoạn cao niên - trên 90 tuổi, câu hỏi về người kế nhiệm không còn là giả định xa xôi. Đây đã trở thành thực tế đang dần hình thành, có thể tác động đến tương lai của Phật giáo Tây Tạng, cũng như những cách tiếp cận khác nhau trong việc cân bằng giữa

thẩm quyền tâm linh và cơ chế quản lý xã hội.

Trong hơn sáu thập niên, vị lãnh đạo tinh thần này, người từng được trao **Giải Nobel Hòa Bình** đã đóng vai trò trung tâm trong việc duy trì và lan tỏa các giá trị của truyền thống Tây Tạng ra thế giới. Nhờ đó, vấn đề Tây Tạng không còn là câu chuyện khu vực mà đã trở thành chủ đề mang tính toàn cầu.

Trong bối cảnh hiện nay, câu chuyện kế thừa không chỉ giới hạn trong phạm vi nội bộ tôn giáo, trở thành chủ đề được quan tâm rộng rãi, với nhiều cách tiếp cận và góc nhìn khác nhau.

Điểm cốt lõi của vấn đề nằm ở câu hỏi: Ai có thẩm quyền xác định sự tái sinh của vị Đạt Lai Lạt Ma tiếp theo?

(Ảnh: Internet)

Theo truyền thống **Phật giáo Tây Tạng**, việc xác định hóa thân là một tiến trình mang tính tâm linh, thường gắn với các dấu hiệu, linh kiến và sự xác nhận của các bậc cao tăng. Đây là truyền thống đã tồn tại qua nhiều thế kỷ.

Trong khi đó, phía cơ quan quản lý nhà nước Trung Quốc nhấn mạnh vai trò quản lý đối với các hoạt động tôn giáo trong phạm vi lãnh thổ, bao gồm cả việc công nhận các vị lãnh đạo tôn giáo theo quy định hiện hành. Một số văn bản quản lý được ban hành trong những năm gần đây cũng đề cập đến việc này.

Từ phía Đức Đạt Lai Lạt Ma, Ngài từng chia sẻ nhiều khả năng khác nhau liên quan đến việc kế thừa: người kế vị có thể xuất hiện ngoài khu vực Tây Tạng, có thể là nữ giới, hoặc thậm chí thể chế Đạt Lai Lạt Ma có thể kết thúc nếu không

còn phù hợp với hoàn cảnh. Những gợi mở này cho thấy cách tiếp cận linh hoạt nhằm bảo vệ tính độc lập của truyền thống tâm linh.

Năm 2025, tổ chức Gaden Phodrang Foundation (Quỹ được thành lập bởi Đức Đạt Lai Lạt Ma thứ 14 - nhằm mục đích thúc đẩy các giá trị nhân văn cơ bản), đại diện cho thể chế Đạt Lai Lạt Ma, khẳng định rằng việc công nhận tái sinh thuộc về truyền thống tôn giáo, không nên bị chi phối bởi các yếu tố bên ngoài.

Tại Dharamsala (Ấn Độ), nơi được xem là trung tâm của cộng đồng người Tây Tạng lưu vong, câu chuyện kế thừa không chỉ là vấn đề **tôn giáo** mà còn gắn liền với bản sắc văn hóa và sự tiếp nối truyền thống.

Đối với thế hệ trẻ, đặc biệt là những người sinh ra ngoài Tây Tạng, mối liên hệ với quê hương chủ yếu được duy trì qua lời kể, giáo dục và truyền thống gia đình. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, họ đồng thời phải thích nghi với môi trường xã hội mới, tạo nên những thách thức trong việc giữ gìn bản sắc.

Trong cộng đồng tu sĩ, nhiều ý kiến nhấn mạnh rằng việc tái sinh là vấn đề thuần túy tâm linh. Tuy nhiên, nếu xuất hiện những cách hiểu khác nhau về người kế vị, điều này có thể ảnh hưởng đến tính thống nhất biểu tượng vốn được duy trì lâu nay.

Từ góc độ quản lý, việc định hướng tương lai của **Phật giáo Tây Tạng** cũng gắn với mục tiêu ổn định và phát triển xã hội. Các chính sách liên quan đến tôn giáo thường được đặt trong tổng thể chiến lược quản lý quốc gia.

Khu vực Khu tự trị Tây Tạng có vị trí địa lý quan trọng, tiếp giáp với nhiều quốc gia như Ấn Độ, Nepal và Bhutan. Vì vậy, các vấn đề liên quan đến tôn giáo tại đây đôi khi cũng được nhìn nhận trong mối liên hệ với bối cảnh khu vực rộng lớn hơn.

Một số học giả quốc tế cho rằng cách tiếp cận này phản ánh nỗ lực hài hòa giữa quản lý nhà nước và sinh hoạt tôn giáo trong điều kiện hiện đại, dù vẫn còn tồn tại những khác biệt trong cách hiểu giữa các bên.

Vấn đề **kế thừa Đức Đạt Lai Lạt Ma** nhận được sự quan tâm từ cộng đồng quốc tế. Tại Hoa Kỳ và một số quốc gia châu Âu, quan điểm phổ biến nhấn mạnh tôn trọng tự do tôn giáo và vai trò của truyền thống trong việc lựa chọn lãnh đạo tinh thần. Một số văn bản chính sách cũng đề cập đến nguyên tắc không can thiệp hành chính vào các quyết định tôn giáo.

Trong khi đó, tại Ấn Độ, nơi Đức Đạt Lai Lạt Ma đang sinh sống có cách tiếp cận thận trọng hơn, nhằm duy trì cân bằng trong quan hệ đối ngoại, đồng thời tôn

trọng các yếu tố lịch sử và văn hóa liên quan.

Câu chuyện kế thừa Đức Đạt Lai Lạt Ma cho thấy một thực tế: các truyền thống tôn giáo, khi đặt trong bối cảnh hiện đại, có thể liên quan đến nhiều yếu tố ngoài phạm vi tín ngưỡng thuần túy.

Dù còn tồn tại những cách tiếp cận khác nhau, vấn đề đã mở ra những suy ngẫm sâu sắc về mối quan hệ giữa truyền thống và hiện đại, giữa đời sống tâm linh và quản lý xã hội, cũng như cách các cộng đồng gìn giữ bản sắc trong bối cảnh biến đổi không ngừng của xã hội đương đại.

Tác giả**: Saransh Sehgal**/Chuyển ngữ và biên tập: **Thường Nguyên**

Nguồn: https://thediplomat.com/2026/04/the-dalai-lamas-succession-battle-the-stakes-for-tibetans-and-beijing/